

Jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2012/13:94 Jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet samt åtta motionsyrkanden som väckts med anledning av propositionen.

I propositionen föreslår regeringen ändringar i socialtjänstlagen (2001:453) i syfte att stärka möjligheterna för personer med ekonomiskt bistånd att försörja sig själva genom arbete samt utöka socialtjänstens möjligheter att stimulera, uppmuntra och stödja biståndsmottagare till egen försörjning. Regeringen föreslår därför en förändring av beräkningsgrunden för ekonomiskt bistånd, så att inte hela arbetsinkomsten ska räknas in vid bedömningen av rätten till bistånd. För den som har fått försörjningsstöd under sex månader i följd ska 25 procent av inkomsterna av anställning inte beaktas vid bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd. Beräkningsregeln ska gälla under två år.

Vidare föreslås att socialnämnden ges utökade möjligheter att anvisa en biståndsmottagare till praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om denne inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Därutöver föreslår regeringen att gränsen för när hemmavarande barns och skolungdomars arbetsinkomster ska få beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd höjs från ett halvt prisbasbelopp till ett prisbasbelopp per kalenderår.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2013.

Utskottet välkomnar propositionen och tillstyrker de föreslagna lagändringarna. Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

Betänkandet innehåller tre reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	7
Jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet	7
Propositionen	7
Motionerna	9
Utskottets ställningstagande	10
Reservationer	11
1. En ny bestämmelse om jobbstimulans, punkt 1 (V)	11
2. Utökade möjligheter att anvisa den som får försörjningsstöd till praktik, punkt 3 (MP)	11
3. Utökade möjligheter att anvisa den som får försörjningsstöd till praktik, punkt 3 (V)	12
Särskilt yttrande	14
Jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet (S)	14
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	15
Propositionen	15
Följdmotionerna	15
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. En ny bestämmelse om jobbstimulans

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i 4 kap. 1 b § socialtjänstlagen (2001:453). Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:94 i denna del och avslår motion 2012/13:So17 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 1 (V)

2. Höjd gräns för hemmavarande barns och skolornominations arbetsinkomster i hushåll med ekonomiskt bistånd

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i 4 kap. 1 a § socialtjänstlagen (2001:453). Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:94 i denna del.

3. Utökade möjligheter att anvisa den som får försörjningsstöd till praktik

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i 4 kap. 4 § socialtjänstlagen (2001:453). Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:94 i denna del och avslår motionerna 2012/13:So17 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 2 och 2012/13:So18 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkandena 1–6.

Reservation 2 (MP)

Reservation 3 (V)

4. Lagförslagen i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453) i den mån lagförslagen inte omfattas av vad utskottet föreslagit under förslagspunkterna 1–3 ovan. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:94 i denna del.

Stockholm den 14 maj 2013

På socialutskottets vägnar

Anders W Jonsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders W Jonsson (C), Lena Hallengren (S), Sailsa Quicklund (M), Margareta B Kjellin (M), Christer Engelhardt (S), Helena Bouveng (M), Ann Arleklo (S), Isabella Jernbeck (M), Lennart Axelsson (S), Maria Lundqvist-Brömster (FP), Catharina Bråkenhielm (S), Agneta Luttröpp (MP), Anders Andersson (KD), Per Ramhorn (SD), Eva Olofsson (V), Meeri Wasberg (S) och Åsa Torstensson (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2012/13:94 Jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet föreslår regeringen ändringar i socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, för att det ska bli mer lönsamt att arbeta för biståndsmottagare och för hemmavarande barn och skolungdomar i familjer med ekonomiskt bistånd. Vidare föreslås att socialnämnden ges utökade möjligheter att anvisa en biståndsmottagare till praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet för att stärka förmågan till egen försörjning.

Lagrådet har yttrat sig över lagförslagen.

Åtta motionsyrkanden har väckts med anledning av propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och regeringens lagförslag i bilaga 2.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen ändringar i socialtjänstlagen (2001:453) i syfte att stärka möjligheterna för personer med ekonomiskt bistånd att försörja sig själva genom arbete samt utöka socialtjänstens möjligheter att stimulera, uppmuntra och stödja biståndsmottagare till egen försörjning. Regeringen konstaterar i propositionen att för många av de som får ekonomiskt bistånd är arbetslöshet ett huvudsakligt skäl till behovet av bistånd. Eftersom ekonomiskt bistånd normalt sett endast beviljas när andra möjligheter till försörjning saknas är det med nuvarande bestämmelser i socialtjänstlagen inte alltid lönsamt att exempelvis ta tillfälliga jobb eller utöka sin arbetstid. Alla inkomster minskar biståndet i motsvarande mån. Med de nuvarande reglerna skulle många biståndsmottagare i vissa fall inte tjäna något på att jobba eller på att utöka sin arbetstid. Regeringen föreslår därför att beräkningsregeln för ekonomiskt bistånd ändras så att för den som har fått försörjningsstöd under sex månader i följd ska 25 procent av inkomsterna av anställning inte beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd. Beräkningsregeln ska enligt förslaget därefter gälla i två år.

I propositionen uppmuntrar regeringen barn och skolungdomar i familjer med ekonomiskt bistånd att få erfarenhet av arbetslivet under studietiden och tjäna egna pengar på samma villkor som andra barn. Därför föreslås att gränsen för när socialnämnden får beakta hemmavarande barns och skolungdomars arbetsinkomster vid bedömningen av rätten till bistånd höjs från ett halvt prisbasbelopp till ett prisbasbelopp per kalenderår.

Regeringen anser även att det är viktigt att personer som har försörjningsstöd och inte har kunnat erbjudas lämpliga arbetsmarknadspolitiska insatser får tillgång till kompetenshöjande insatser. Socialnämnden föreslås därför få utökade möjligheter att anvisa den som har försörjningsstöd till praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2013.

Utskottets överväganden

Jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens lagförslag om en ny bestämmelse om jobbstimulans, om höjd gräns för hemmavarande barns och skolungdomars arbetsinkomster i hushåll med ekonomiskt bistånd samt om utökade möjligheter att anvisa den som får försörjningsstöd till praktik. Riksdagen avslår motionsyrkanden om jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet och om utökade möjligheter att anvisa den som får försörjningsstöd till praktik.

Jämför reservationerna 1 (V), 2 (MP) och 3 (V) samt särskilt yttrande (S).

Propositionen

En ny bestämmelse om jobbstimulans

I propositionen anförs att människor som söker sig till socialtjänsten för att de inte klarar sin försörjning bör få sådan hjälp att de på sikt kan klara sig utan ekonomiskt bistånd och att biståndets uppgift är att träda in vid korta perioder av försörjningsproblem. Regeringen konstaterar emellertid att biståndet alltmer har blivit en långvarig försörjning för många personer. Arbetslöshet och avsaknad av ersättning från arbetslöshetsförsäkringen anses vara vanligt förekommande orsaker till behovet av ekonomiskt bistånd. Ett av regeringens övergripande mål är att få fler personer i arbete och minska utanförskapet. Ett prioriterat område är därför, enligt regeringen, att ytterligare uppmuntra de biståndsmottagare som kan arbeta att komma i arbete eller att utöka sin arbetstid. Det sätt på vilket rätten till ekonomiskt bistånd är reglerat innebär att alla inkomster minskar biståndet i motsvarande mån. Med de nuvarande reglerna skulle därför många biståndstagare i vissa fall inte tjäna något på att jobba eller på att utöka sin arbetstid. Vid en avvägning med hänsyn till förslagets effekter för enskildas sysselsättning, kostnaderna för en reform och relationen till inkomsterna hos låglönegrupper anser regeringen att det är lämpligt att 25 procent av inkomsterna av anställning inte ska beaktas.

För att bestämmelsen om jobbstimulans i första hand ska nå personer som riskerar att hamna i ett långvarigt biståndsberoende och för att minska risken för fler biståndsmottagare samt för att förbättra effekterna på sysselsättning och arbetade timmar bör det, enligt regeringen, finnas en begränsning av vilka biståndsmottagare som kan omfattas av förslaget. Regeringen föreslår att därför att möjligheten att få behålla 25 procent ska gälla dem

som har fått försörjningsstöd i sex månader och att möjligheten att få behålla arbetsinkomst ska gälla under två år. Därefter måste kravet på att försörjningsstöd ska ha lämnats under sex månader i följd uppfyllas på nytt för att beräkningsregeln ska gälla igen. Beräkningsregeln ska inte gälla hemmavarande barns och hemmavarande skolungdomars arbetsinkomster. En ny bestämmelse, 1 b §, föreslås i 4 kap. socialtjänstlagen.

Höjd gräns för hemmavarande barns och skolungdomars arbetsinkomster i hushåll med ekonomiskt bistånd

Regeringen vill även uppmuntra barn och skolungdomar i familjer med ekonomiskt bistånd att få erfarenhet av arbetslivet under studietiden och tjäna egna pengar på samma villkor som andra barn. Kontakt med arbetslivet under studietiden underlättar möjligheterna att komma in på arbetsmarknaden efter avslutad skolgång. Regeringen föreslår därför att gränsen för när socialnämnden får beakta hemmavarande barns och skolungdomars arbetsinkomster vid bedömningen av rätten till bistånd höjs från ett halvt prisbasbelopp (dvs. 22 250 kronor under 2013) till ett prisbasbelopp (44 500 kronor under 2013).

Utökade möjligheter att anvisa den som får försörjningsstöd under viss tid till praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet

Regeringen anser att det är viktigt att personer som har försörjningsstöd och inte har kunnat erbjudas lämpliga arbetsmarknadspolitiska insatser får tillgång till kompetenshöjande insatser. Regeringen föreslår därför att socialnämnden får möjlighet att kunna anvisa en person som får försörjningsstöd under viss tid att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet oavsett personens ålder, om han eller hon inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Det väsentliga blir därmed inte vilken ålder biståndstagaren har utan behovet av kompetenshöjande insats i det enskilda fallet. Syftet med praktiken och den kompetenshöjande verksamheten ska vara att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten ska stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning och den ska utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar. Som tidigare ska socialnämnden dessutom samråda med Arbetsförmedlingen innan ett beslut om anvisning fattas.

Förslaget innebär att socialnämnden ges möjlighet att ställa samma krav, oavsett ålder, på alla som får försörjningsstöd under viss tid. Någon annan ändring av bestämmelsen föreslås inte. Regeringen konstaterar att den föreslagna regleringen inte innebär någon förändring i ansvaret för stödet till biståndsmottagare och att i likhet med vad som gäller i dag bör socialnämndens åtgärder inte ersätta de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Arbetsförmedlingens uppdrag när det gäller arbetslösa som får försörjningsstöd påverkas inte av förslaget.

Vägledning och uppföljning

Regeringen konstaterar att förslaget om jobbstimulans innebär att socialtjänsten måste ha vägledning om hur bestämmelsen och de andra ändringar som föreslås ska tillämpas. Regeringen bedömer därför att Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att ta fram en vägledning till stöd för kommunerna att tillämpa de nya bestämmelserna. Vidare bedömer regeringen att tillämpningen och effekterna av den föreslagna bestämmelsen om jobbstimulans behöver följas upp och att uppdrag om det bör lämnas till lämplig myndighet.

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:So17 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 1 begärs att regeringens förslag till lag om ändring i SoL i de delar det avser 4 kap. 1 b § avslås. Motionärerna anför att regeringens politik har lett till att allt fler människor har tvingats att ansöka om ekonomiskt bistånd för att kunna försörja sig trots att de endast är arbetslösa eller sjuka. För att förbättra den ekonomiska situationen för dem med lägst ekonomisk standard behövs en översyn av nivån på det ekonomiska biståndet. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande att SoL ändras så att det uttryckligen blir förbjudet att kräva motprestationer för ekonomiskt bistånd, utöver att stå till arbetsmarknadens förfogande och vara inskriven på Arbetsförmedlingen.

I kommittémotion 2012/13:So18 yrkande 1 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) begärs ett tillkännagivande om Arbetsförmedlingens ansvar för insatser till människor som uppbär försörjningsstöd. Motionärerna anför att Arbetsförmedlingens personal ska vara experter på arbetsmarknadsinsatser, medan kommunen har ett annat fokus. Regeringen bör på lämpligt sätt säkerställa att Arbetsförmedlingens ansvar för insatser till människor som uppbär försörjningsstöd inte kommer att minska. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att den enskildes inställning till föreslagen kompetenshöjande insats alltid ska föras in i journalanteckningar. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om krav på kommunen att dokumentera sitt arbetssätt när det gäller kompetenshöjande insatser på såväl grupp- som individnivå. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att tillsammans med högskola eller universitet i forskningsprojekt följa utvecklingen av kompetenshöjande insatser som ges av kommunerna. I yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om förtydligande riktlinjer från Socialstyrelsen som berör området frivillighet, krav och upplevelse av tvång. I yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om en särskild tillsynsfunktion vid Socialstyrelsen dit människor direkt ska kunna höra av sig vid behov. Motionärerna anför att en sådan funktion ska vara lättillgänglig och man ska kunna uttrycka sig på sitt eget sätt och ställa frågor om vad som är rimligt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar propositionen. För många av de som får ekonomiskt bistånd är arbetslöshet ett vanligt skäl till behovet av bistånd. Med de nuvarande reglerna skulle biståndsmottagare i vissa fall inte tjäna något på att jobba eller på att utöka sin arbetstid. Förslaget om jobbstimulans är en del av regeringens övergripande mål att få fler personer i arbete och minska utanförskapet. Utskottet ställer sig bakom förslaget till ny bestämmelse om jobbstimulans i 4 kap. 1 b § socialtjänstlagen. Därmed avstyrks motion 2012/13:So17 (V) yrkande 1.

Utskottet ser även positivt på att regeringen uppmuntrar barn och skolungdomar i familjer med ekonomiskt bistånd att få erfarenhet av arbetslivet under studietiden och tjäna egna pengar. Kontakt med arbetslivet under studietiden underlättar möjligheterna att komma in på arbetsmarknaden efter avslutad skolgång. Utskottet stöder de föreslagna lagändringarna i 4 kap. 1 a § socialtjänstlagen att gränsen för när socialnämnden får beakta hemmavarande barns och ungdomars arbetsinkomster vid bedömningen av rätten till bistånd höjs från ett halvt prisbasbelopp till ett prisbasbelopp per kalenderår.

Utskottet vill framhålla vikten av att personer, oavsett ålder, som har försörjningsstöd och inte har kunnat erbjudas lämpliga arbetsmarknadspolitiska insatser får tillgång till kompetenshöjande insatser för att utveckla möjligheterna till självförsörjning. Utskottet delar bedömningen att förslaget inte innebär någon förändring av ansvaret för stödet till biståndsmottagare. Socialnämndens åtgärder ersätter inte de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Arbetsförmedlingens uppdrag i sammanhanget påverkas inte av förslaget.

Praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten ska utformas med skäligen hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar. Enligt 11 kap. 5 § socialtjänstlagen ska handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om stödinsatser dokumenteras och dokumentationen ska visa beslut och åtgärder i ärendet samt faktiska omständigheter av betydelse. Utskottet delar bedömningen att en vägledning till stöd för kommunerna att tillämpa de nya bestämmelserna kan behövas och att tillämpningen och effekterna av den föreslagna bestämmelsen om jobbstimulans behöver följas upp.

Socialstyrelsen har för närvarande tillsyn över socialtjänsten. Den 1 juni 2013 tar Inspektionen för vård och omsorg över tillsynen över socialtjänsten (bet. 2012/13:SoU5, rskr. 2012/13:116). Utskottet bedömer inte att det finns anledning att göra något tillkännagivande om en särskild tillsynsfunktion såsom jourtelefon eller liknande. Utskottet ställer sig bakom de föreslagna lagändringarna i 4 kap. 4 § socialtjänstlagen. Därmed avstyrks motionerna 2012/13:So17 (V) yrkande 2 och 2012/13:So18 (MP) yrkandena 1–6.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har lett till följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. En ny bestämmelse om jobbstimulans, punkt 1 (V)

av Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen i de delar det avser 4 kap. 1 b § samt tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:So17 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 1 och avslår proposition 2012/13:94 i denna del.

Ställningstagande

Regeringens politik har lett till att allt fler människor har tvingats ansöka om ekonomiskt bistånd för att kunna försörja sig trots att de endast är arbetslösa eller sjuka. Regeringens förslag innebär ytterligare ett steg mot att det ekonomiska biståndet permanentas som stöd vid arbetslöshet. Därför bör regeringen i stället förbättra arbetslöshets- och sjukförsäkringen så att fler människor får en stabilare försörjning samtidigt som de kan erbjudas bättre stöd att återgå i arbete. Regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen i de delar det avser 4 kap. 1 b § bör avslås. För att förbättra den ekonomiska situationen för dem med lägst ekonomisk standard bör regeringen förstärka bostads- och underhållsbidraget samt se över nivån på det ekonomiska biståndet.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Utökade möjligheter att anvisa den som får försörjningsstöd till praktik, punkt 3 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen i de delar det avser 4 kap. 4 § samt tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:94 i denna del och motion

2012/13:So18 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkandena 1–6 och avslår motion

2012/13:So17 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Förslaget om utökade möjligheter att anvisa den som får försörjningsstöd under viss tid till praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet bör bifallas men regeringen bör arbeta vidare med frågan. Arbetsförmedlingens personal ska vara experter på arbetsmarknadsinsatser, medan kommunen har ett annat fokus. Regeringen bör på lämpligt sätt säkerställa att Arbetsförmedlingens ansvar för insatser till människor som uppbär försörjningsstöd inte kommer att minska.

Kompetenshöjande insatser ska i första hand vara ett erbjudande. Regeringen bör se till att det blir ett krav att i socialtjänstens journalanteckningar skriva in vilken inställning den enskilde har till insatserna. Vidare bör regeringen återkomma med krav på hur kommunen ska dokumentera sitt arbetssätt när det gäller kompetenshöjande insatser på såväl grupp- som individnivå för att utvecklingen ska vara möjlig att följa och utvärdera.

Regeringen bör därutöver ge Socialstyrelsen i uppdrag att tillsammans med högskola eller universitet i forskningsprojekt följa utvecklingen av kompetenshöjande insatser som ges av kommunerna. Med tanke på verksamheter som finns och har funnits bör regeringen se till att Socialstyrelsen ger ut förtydligande riktlinjer som berör området frivillighet, krav och upplevelse av tvång. Regeringen bör även se till att det inrättas en särskild tillsynsfunktion, såsom en jourtelefon eller liknande, vid Socialstyrelsen dit människor direkt ska kunna höra av sig vid behov.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Utökade möjligheter att anvisa den som får försörjningsstöd till praktik, punkt 3 (V)

av Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen i de delar det avser 4 kap. 4 § samt tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:So17 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 2 och

avslår proposition 2012/13:94 i denna del och motion
2012/13:So18 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkandena 1–6.

Ställningstagande

Förslaget om utökade möjligheter att anvisa den som får försörjningsstöd under viss tid till praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet bör avslås. Det är inte rimligt att staten på detta sätt vältrar över kostnader och ansvar för arbetslösheten på kommunerna. I stället för skärpta villkor för försörjningsstöd bör staten avlasta kommunerna och återta ansvaret för arbetsmarknadspolitiken. Regeringen bör tillsätta en utredning om införande av ett uttryckligt förbud i socialtjänstlagen om att kräva motprestationer för ekonomiskt bistånd, utöver att stå till arbetsmarknadens förfogande och vara inskriven på Arbetsförmedlingen.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet (S)

Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S) och Meeri Wasberg (S) anför:

Vi stöder förslaget om jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet och vill uppmärksamma att vi har lagt liknande förslag i Socialdemokraternas budgetförslag för 2012. Försörjningsstödet är inte tänkt för personer vars främsta försörjningshinder är arbetslöshet eller sjukdom. Så är dock fallet i dag för allt fler. Det kanske största problemet med försörjningsstöd för personer i denna situation är behovsprövningen som innebär att försörjningsstödet minskas fullt ut med intjänad inkomst. Vi är övertygade om att alla människor som har arbetsförmåga vill arbeta och försörja sig själva. Då arbetslösa med försörjningsstöd sällan kan räkna med att få ett heltidsarbete från början utan vanligtvis erbjuds deltidsarbete eller enstaka timmar blir följderna ofta att en arbetsinsats inte leder till någon som helst förbättring av personens ekonomiska situation. Detta är inte rimligt. I syfte att stödja arbetsinträde för arbetslösa med försörjningsstöd anser vi att det är motiverat att inte hela arbetsinkomsten ska räknas in vid bedömningen av rätten till bistånd, förutsatt att detta gäller under en begränsad tid.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2012/13:94 Jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453).

Följdmotionerna

2012/13:So17 av Eva Olofsson m.fl. (V):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen i de delar det avser 4 kap. 1 b §.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att socialtjänstlagen bör ändras så att det uttryckligen blir förbjudet att kräva motprestationer för ekonomiskt bistånd, utöver att stå till arbetsmarknadens förfogande och vara inskriven på Arbetsförmedlingen.

2012/13:So18 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Arbetsförmedlingens ansvar för insatser till människor som uppbär försörjningsstöd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den enskildes inställning till föreslagen kompetenshöjande insats alltid ska föras in i journalanteckningar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krav på kommunen att dokumentera sitt arbets sätt när det gäller kompetenshöjande insatser på gruppnivå såväl som på individnivå.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att tillsammans med högskola eller universitet i forskningsprojekt följa utvecklingen av kompetenshöjande insatser som görs av kommunerna.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förtydligande riktlinjer från Socialstyrelsen som berör området frivillighet, krav och upplevelse av tvång.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en särskild tillsynsfunktion på Socialstyrelsen som människor ska kunna höra av sig till direkt vid behov.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Härigenom föreskrivs i fråga om socialtjänstlagen (2001:453)
dels att nuvarande 4 kap. 1 b § ska betecknas 4 kap. 1 c §,
dels att 4 kap. 1 a och 4 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 4 kap. 1 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

1 a §¹

Följande inkomster ska inte beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd enligt 1 §

1. hemmavarande barns inkomster av eget arbete,
2. hemmavarande skolungdomars inkomster av eget arbete, om skolungdomarna är under 21 år.

Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan eller annan jämförlig grundutbildning.

Inkomster som avses i första stycket får dock beaktas vid tillämpning av 1 § till den del de överstiger ett *halvt* prisbasbelopp per kalenderår enligt *lagen (1962:381) om allmän försäkring*.

Inkomster som avses i första stycket får dock beaktas vid tillämpning av 1 § till den del de överstiger ett prisbasbelopp per kalenderår enligt 2 kap. 6 och 7 §§ *socialförsäkringsbalken*.

1 b §

För den som har fått försörjningsstöd under sex månader i följd ska 25 procent av inkomsterna av anställning inte beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd enligt 1 § (särskild beräkningsregel).

Den särskilda beräkningsregeln gäller under två år. Därefter måste kravet på att försörjningsstöd ska ha lämnats under sex månader i följd uppfyllas på nytt för att den särskilda beräkningsregeln ska gälla igen.

Den särskilda beräkningsregeln gäller inte inkomster som anges i 1 a §.

¹ Senaste lydelse 2007:1429.

4 §²

Socialnämnden får begära att den som *uppbär* försörjningsstöd under viss tid *skall* delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat *beredas* någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd, och

1. *inte har fyllt tjugofem år, eller*
2. *har fyllt tjugofem år men av särskilda skäl är i behov av kompetenshöjande insatser, eller*

3. *följer en utbildning med tillgång till finansiering i särskild ordning men under tid för studieuppehåll behöver försörjningsstöd.*

Praktik eller kompetenshöjande verksamhet som avses i första stycket *skall* syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten *skall* stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den *skall* utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar.

Socialnämnden *skall* samråda med Arbetsförmedlingen innan beslut fattas enligt första stycket.

Socialnämnden får begära att den som *får* försörjningsstöd under viss tid *ska* delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat *erbjudas* någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Den *praktik* eller kompetenshöjande verksamhet som avses i första stycket *ska* syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten *ska* stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den *ska* utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar.

Socialnämnden *ska* samråda med Arbetsförmedlingen innan beslut fattas enligt första stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013.

2. Den nya bestämmelsen i 4 kap. 1 b § tillämpas inte på inkomster som har intjänats före utgången av juni 2013.

² Senaste lydelse 2007:409.